

роль та вплив на економічну стабілізацію; вплив на гнучкість всіх складових фінансової системи країни.

Фінансові установи України не мають кваліфікаційних фахівців, надають дуже вузьку низку фінансових послуг, незадовільну якість послуг, не відповідають вимогам функціонування ринку послуг та сучасним вимогам. Тому постає питання державного регулювання, метою якого має бути сприяння та удосконалення функціонування ринку та його сегментів. Але на жаль, цей процес гальмується рядом проблем, серед яких недосконалість законодавчої бази, є прогалини у нормативно-правовій базі, відсутність контролю за учасниками різних сегментів ринку та їх непрофесіоналізм. І як наслідок – з держави здійснюється витік фінансових ресурсів.

Особливу увагу потрібно звернути на те, що більша частка фінансових установ не відповідають міжнародним стандартам, а також вимогам та порядкам, які закріплені документами Європейського Союзу, тому низький рівень послуг, відсутність надійності, платоспроможності та фінансової стійкості [2, с. 45].

З погляду на це, ми вважаємо, що відсутність чіткої стратегії функціонування фінансового ринку та неузгодженість його з нормативно-правовою базою спонукає до проведення корінних змін діяльності ринку як через грошовий ринок (має бути надання довгострокових банківських кредитів галузям економіки), так і через ринок капіталу (емісію пайових і цінних паперів). Тому для вирішення вищезазначених проблем фінансовий ринок має бути ринково орієнтований та спрямований на фінансування у довгостроковому періоді економічного зростання у цілому і окремих галузях.

Важливим постає питання наявності зарубіжних інвесторів та фондового ринку, але на жаль, сьогодні у державі спостерігається тенденція відтоку іноземного капіталу. Це зумовлено тим, що у країні:

- відсутня політична стабільність;
- економічний спад, що безпосередньо впливає на макроекономічне середовище;
- протиріччя у нормативно-законодавчій базі, яка не сприяє притоку капіталу та захисту прав інвестора;
- нестабільна грошово-кредитна політика країни;

слабо розвинутий фінансовий ринок з недосконалою системою управління.

Зарубіжний досвід залучення інвестицій свідчить, що таким основним джерелом є публічне розміщення акцій. Проте вітчизняний фінансовий ринок не в повному обсязі практикує такий досвід. Ми вважаємо, що впровадження розміщення на українському фінансовому ринку публічних акцій буде сприяти: притоку фінансових ресурсів в економіку та її галузей; ліквідності фінансового ринку та його сегменту – фондового ринку; зростанню вітчизняних компаній та фінансовій їх стабілізації.

Для цього, на нашу думку, необхідно:

- відрегулювати практику корпоративного управління;
- розробити перспективну стратегію розвитку та ефективного функціонування фінансового ринку;
- врегулювати нормативно-законодавчу основу процедури щодо емісії конвертованих облігацій, їх обігу, державної регуляторної політики ведення господарської діяльності.

Література

1. Консолідовані звітні дані за 2007-2015 рр. / Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/konsoli!dovani!zvitni!dani.html>.

2. Демьохін А. В. Україна на міжнародному ринку фінансових послуг / А. В. Демьохін // Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. - 2016. - Вип. 4 (46). - Т.21. - С. 44-47.

УДК 336.7

ВПЛИВ БАНКІВ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ НА ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Штефан Л.Б. – к.е.н., доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Процес глобалізації є об'єктивним процесом, який базується на економічних законах, дію яких неможливо зупинити. В цьому контексті проникнення іноземного капіталу в

національні економіки теж є закономірним процесом, який відбувається в тому числі і шляхом інтеграції іноземного капіталу в банківські системи країн.

Враховуючи відкритість економіки України, її не можуть оминати інтеграційні процеси, в результаті яких у фінансово-економічну систему можуть бути «імпортовані» з відповідними наслідками як позитивні, так і негативні явища і процеси, до яких у першу чергу необхідно віднести результати діяльності банків з іноземним капіталом. Слід зауважити, що функціонування банків з іноземним капіталом у банківському секторі економіки України має свої особливості в тому плані, що проводячи діяльність у національному фінансово-економічному просторі та діючи в рамках законодавства України, банки з іноземним капіталом, особливо ті, в яких іноземний капітал володіє контрольним пакетом акцій, користуються набутим позитивним іміджем материнських банків, звичайно в тому разі, якщо власниками національних банків стають іноземні банки, або в разі настання скрутної ситуації, чи у разі розширення масштабів діяльності, можуть отримувати фінансову допомогу від іноземних інвесторів.

відносяться банки, у яких частка капіталу, що належить хоча б одному іноземному інвестору, становить не менше 10 відсотків [2]. Відповідно до цього Закону, станом на кінець четвертого кварталу 2016 року в Україні було 39 банків з іноземним капіталом із 98 платоспроможних. Необхідно зауважити, що структура власності комерційних банків які функціонують в Україні, у тому числі і з іноземним капіталом, часто змінюється, інколи досить радикально [3]. Із 32 банків з іноземним капіталом, в яких контрольний пакет акцій належали акціонерам однієї країни, 7 банків належали представникам РФ, 4 банки – представникам Ізраїлю, 3 банки належали резидентам Франції, по 2 банки представникам Польщі, Кіпру, Греції, Туреччини. По одному банку належали резидентам Німеччини, Австрії, Казахстану, Італії, Нідерландів, Угорщини, США, Ісландії, Швеції та Великобританії. Із семи платоспроможних банків з російським капіталом, п'ять банків належали державним органам Російської Федерації. Слід зауважити, що крім Російського капіталу, який належав органам

Таблиця 1

Показники присутності банків з іноземним капіталом в Україні за 2006-2016 рр. [1]

Показники	Дата											
	01.01 2006	01.01 2007	01.01 2008	01.01 2009	01.01 2010	01.01 2011	01.01 2012	01.01 2013	01.01 2014	01.01 2015	01.01 2016	01.01 2017
Кількість діючих банків	165	170	175	184	182	176	176	176	180	163	117	98
з них: з іноземним капіталом	23	35	47	53	51	55	53	53	49	51	41	39
у т.ч. зі 100% іноземним капіталом	9	13	17	17	18	20	22	22	19	19	17	17
Частка іноземного капіталу у статутному капіталі			35	36,7	35,8	40,6	41,9	39,5	34	32,5	43,3	55,5

В будь-якому випадку результати фінансово-господарської діяльності банків з іноземним капіталом справляють значний вплив як на результати діяльності банківської системи України, так і на її фінансовий стан.

За даними Національного банку України, за період із 01.01.2006 р. по 01.01.2017 р. кількість банків з іноземним капіталом у структурі банківської системи України та їх питома вага в статутному капіталі, змінювалась (табл. 1).

Відповідно до чинного законодавства України, до банків з іноземним капіталом

державної влади, в банківській системі України присутній державний капітал ще двох країн – Республіки Кіпр та Німеччини. У всіх інших комерційних банках з іноземним капіталом, які функціонували в банківській системі України був присутній лише приватний капітал.

У статутному капіталі банківської системи України питома вага банків із іноземним капіталом складала 56,07%, при цьому банкам із Російським капіталом належало 33,31%, банкам із Ізраїльським капіталом – 9,45%, Франції – 2,42%, Греції 2,13%, Австрії – 2,32%, Угорщині – 2,33%. Інші банки з іноземним капіталом в

статутному капіталі банківської системи України займали питому вагу менше 1% [4, с. 117].

В цілому оцінюючи вплив банків з іноземним капіталом на показники власного капіталу банківської системи України, необхідно відмітити, що по-перше, всього 15 банків з іноземним капіталом із 34, в яких іноземні інвестори мали контрольний пакет акцій, спрацювали з прибутком, в той час, як всього по банківській системі України з прибутком спрацювали 54 із 101 банка, включаючи банки із іноземним капіталом. По-друге, незважаючи на збиткову діяльність, банки із іноземним капіталом мали достатньо резервів для покриття отриманих збитків.

Основними клієнтами банків з іноземним капіталом були юридичні особи, питома вага яких складала 38,73% загальної суми коштів клієнтів банківської системи України, в той час, як питома вага фізичних осіб складала 29,38%.

У цілому оцінюючи зобов'язання банків з іноземним капіталом, слід відзначити, що більше третини зобов'язань банківської системи України належало банкам з іноземним капіталом, однак, ні одна група банків за національною приналежністю не мала суттєвого впливу на загальні зобов'язання банківської системи України. Основними вкладниками в банках з іноземним капіталом були юридичні особи, а операції із цінними паперами власного боргу із значними сумами проводив лише один банк з

Ізраїльським капіталом.

У цілому, оцінюючи активи банків з іноземним капіталом та їх роль в активах банківської системи України, слід відзначити, що активи банків з іноземним капіталом складають більше третини загальних активів банківської системи України, із них більше половини складають активи у іноземній валюті. Із структури кредитів і заборгованості банківської системи України видно, що банки з іноземним капіталом віддають перевагу операціям із фізичними особами в іноземній валюті.

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що за період із 2006 по 2016 рік кількість банків з іноземним капіталом у банківській системі України коливалася від 23 банків у 2006 році до 55 банків у 2011 році, при цьому приблизно аналогічно коливалася і кількість банків зі 100% іноземним капіталом, із 9 у 2006 році до 22 у 2012 році.

Станом на кінець четвертого кварталу 2016 року ні одна із груп банків за країною походження капіталу не мала значного впливу на банківську систему України, оскільки не володіла суттєвою питоною вагою ні у власному чи статутному капіталі, ні у активах, включаючи кредити та заборгованість, ні у зобов'язаннях, включаючи кошти клієнтів у структурі банківської системи України.

Література

1. Показники банківської системи України. [Електронний ресурс] : Офіційний сайт Національного банку України. Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593
2. Закон України «Про банки та банківську діяльність». [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
3. Гіряк В.В. Іноземний капітал банків України: ризики та можливості / В.В. Гіряк // Науково-виробничий журнал. - Інноваційна економіка. – Тернопіль. - 2014. – Вип. 2. – С. 15
4. Штефан Л.Б. Проблеми формування ресурсної бази комерційних банків України / Л.Б. Штефан // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. - Інноваційна економіка. – Тернопіль. – 2012. - Вип. 6. – С. 116-122.

УДК 338.2

ІНСТИТУЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ПРОДРОМАЛЬНИЙ ФАКТОР ВИНИКНЕННЯ НЕСПОСТЕРЕЖУВАНИХ ПРОЦЕСІВ В ЕКОНОМІЦІ

Семцов В.М. – к.е.н., доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Проблема виникнення неспостережуваних процесів в ринковій економіці – це складне питання, що вимагає виваженого, але при цьому ретельного аналізу соціально-економічних відносин в контексті інституційного середовища. І це не дивно. Адже аналізування впливу інститутів на деструктивні моделі економічної поведінки має не схоластичне, а цілком практичне значення.

Оскільки ефективність державного контролю значною мірою визначається системою та особливостями покарання, то звідси, на нашу думку, доцільно перш за все, дослідити особливості застосування покарання за економічні правопорушення в Україні.

Слід відзначити, що починаючи з часів незалежності в нашій державі активно